

Uredništvo:Schillerjeva cesta št. 3,
dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun ne-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.Sklep uredništva ob 11. uri
dopoldne.Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.**NARODNI****DNEVNIK****Upravništvo:**

Schillerjeva cesta št. 3.

Naročnina znaša za avstro-
ogorske dežele:

celoletno . . . K 25—

polletno . . . K 12-50

četrletno . . . K 6-80

mesečno . . . K 2-10

Za Nemčijo:

celoletno . . . K 28—

za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30—

Naročnina se pošilja vnaprej.

Za oglase (inserate) se

plačuje od čveterostopne

petit vrste po 12 h, za

večkrat natis primeren

popust.

Posamezna št. stane 10 h.

Št. 138.

Telefonska številka 65.

Celje, v torek, 21. junija 1910.

Čekovni račun 48.817.

Leto II.

Idealizem realnega dela.

Splošna prosveta, izobrazba naroda vodi do politične razsodnosti in treznosti, do treznega, malega, podrobnega, a neprestanega in vztrajnega dela, ki sicer takoj ne prinaša uspehov. A imeti moramo vero, nezlomljivo vero v zmago dobrega nad zlim in ta vera nam ne bo dopustila, da bi bili nervozni, nestrpnji, in da bi omagali v delu. Delo za narod treba izvajati tako, da ima smisel v življenju, delo za drugega, za bližnjega, a treba je vedeti spojiti pojem naroda s pojmom človečanstva. Ne kozmopolitizem — ne moremo sedeti na celem svetu, pravi veliki sin češkega naroda prof. Masaryk. Moramo imeti eno stalno točko, delokrog našega delovanja — narod, rodbino. Tu je polje najuspešnejšega dela.

Vsak inteligent mora vedeti že v naprej, če hoče za narod delati, kaj bo delal in kje. Ne le ona politika v splošnem: čitati časopise, kupiti lahko knjigo, tuintam tudi napraviti kak shod in s tem afirmirati svoje »patrijotsko« delovanje. Delo si treba urediti: kaj boš delal ti doktor, odvetnik, inženir, profesor itd., ko prideš v svojo domovino in morda v kak zapuščen kraj? Kako boš prosvitljeval narod, kako ga navajal, da živi človeško, razumno in higijenski? Hočeš li biti s svojim celim in čistim življenjem njemu, zapuščenemu in neprosvitljenemu narodu, vzor, na katerem se more vzgledovati? Kako boš poučeval svoj narod, naj živi umerjeno, naj se ne napija, naj štedi denar in naj ga fazumno uporablja? Kako ga boš učil, naj živi higijenski, ali da drastično povem, naj se varuje uši in stenic in druge golazni, nalezljivih boleznih itd.?

Evo to so konkretna vprašanja političnega dela, politične vzgoje. Kaj tu pride v poštev državnopravni položaj, edinstvo, celokupnost; kaj je s tem v zvezi situacija v Evropi, zapletki na Balkanu in kaj vem kaj še vse? Nočem s tem reči, da bi se za vse to tudi naj ne brigali. Gotovo treba je z paznim očesom slediti dogodkom po svetu, opazovati, kaj svet giblje — a v prvi vrsti moramo opraviti svoje male dolžnosti: vzgajati narod v vseh smereh, da bode čist, zdrav in — sit.

Idealizem, ki pozablja na kruh, ni nič vreden, pravi zopet prof. Masaryk.

Ako bomo prosvitljeni, čisti, zdravi in — siti, si bomo znali svoje razmere sami tako urediti, kakor nam bo najboljše in najbolj koristno, ne bo nam treba za vsako stvar vprašati in se ozirati na druge, ampak drugi bodo vprašali in se ozirali na nas. Ne bo več med nami celih legij slabičev, ki se uklonijo vsaki krivici in pomagajo tako zaslužiti celi narod, podpirajo absolutizem, tiranijo, ampak ves narod bo samozavestna celota. Pomnimo: gospodarji svoje

usode smo mi sami. Naslanjamo se samo na-se, kar pridobimo z lastno silo in z lastnim delom, to bo trajno naše: pomnimo, da življenje ni sanjarenje o pravičnosti sveta, ni prazno besedičenje proti tiranom; — življenje je neprestani boj naroda z narodom, interesov z interesi, in tu ne pomaga javkati in fatalistično prekrižati roke, ampak delati proti vsakemu zlu, delati trajno, a ne samo od trenutka do trenutka. Ne zapirati oči pred vsakdanjimi hibami in potrebami, — ampak vse dobro in temeljito pregledati, potem pa delati brez prenehanja in brez strahu, vedno s trdno neporušno vero v bodočnost, v zmago dobrega.

To je idealizem modrega, realnega in naprednega človeka.

In če to prenesemo na naše politične razmere ter se ozremo na dozrajne naše politične grehe, bi rekli: ne v parlamentu in v deželnih zborih, ampak v naših mest. in obč. zastopih, v naših šolah in kulturnih zavodih tudi po najmanjših naših vaseh se bo rešila naša usoda, si bomo zasigurali politične in človeške pravice. Danes je parlament, so deželni zbori še zaslužnji birokratizmu in absolutizmu, zato nam ne bodo dali, kar zahtevamo, — a kdo nam brani, da v naših občinah, v naših šolah, v kulturnih društvi, povsod, kjer se pojavlja ljudska volja, ljudsko delo, kdo nam brani, da tam rešujemo vprašanja in delamo, kakor sami hočemo?

Kako mladino nam vzgajajo naše šole? Kakšna je po tem družba? Kakšna rodbina, kakšna domača vzgoja?

V čem torej naj obstoji naša »mala« politika? Evo: obdelati vsakega našega človeka, vsakega pojedinca, usposobiti ga za moderno življenje. — Ne ustvarjati nesrečnih sanjarjev, — ampak vzgajati dušo, srce, razum v harmonično celoto. Povrh vsega pa stoji vprašanje želodca — socialno vprašanje. Pravična uredba razmerja med delodajalci in delojemalci, organizacija stanovskih interesov, uredba dolžnih dajatev — evo vam na vseh straneh »male« politike!

Torej: ne naslanjati se na parlament in vlado. Zahtevati od njih pravico, a ne čakati, da se jim poljubi. Ne smemo biti odvisni od vlade — osobito ne od današnjih vlad. Sami moramo delati tam, kjer vlada noče.

Poglejmo k Čehom! Pojdi v »Narodni divadlo« v Pragi. Nad pozornico vidiš napisano: Narod se bi! Kaj to pomeni? Pomeni, da češki narod n. čaka na avstrijsko, dunajsko vlado, da bi mu sezidala gledališče, ampak je sam zbral denar in si ga sezidal, in celo dvakrat, ker je enkrat do tal pogorelo. V Humpolcu, mestu s 6000 prebivalci, je obči-

na sezidala šolo, za katero je dala pol milijona kron. Ali naj še omenjamo češke kulturne samopomočne organizacije »Matico Šolsko«, »Jednoto severočeško«, »Jednoto pošumavsko« in nešteto drugih? — Kdo daje toliko denarja? Celi narod, ne le bogati pojedinci, ampak vsak po tem, kolikor premore. To je organizacija dajanja prostovoljnih prispevkov — in ne kakor pri nas vedno »pumpanje« vedno istih pojedinca, ki se jim tudi kmalu izprazni žep. A tudi za to organizacijo je treba odgoje. V naših šolskih knjigah najdemo jako malo o delu in o štednji — v čeških šolah vse povsod na stenah plakati s pozivi na štedenje. Mi pa znamo navadno le razsipati denar — brez pomisleka. To je hiba, na katero treba pokazati s prstom.

Koliko imamo zdravih, dobrih in zavednih modernih rodbin? Koliko imamo alkoholistov ali vsaj ljudi, ki so gospodarji nad čašo vina?

Koliko našega naroda živi higijenski?

Glejte inteligenca, domoljubi, učitelji, mladina — evo polje dela, evo »male« politike! Nismo patriotje, ako ne ljubimo sebe, svojega življenja, svojega zdravja, ako ne gledamo, da s svojim življenjem in izobrazbo vodimo druge k boljšemu življenju.

Ne fraz, ne umirati za narod, ne »žrtvovati se«, ampak delati za narod, premisliti pri vsakem koraku kaj delaš, in v koliko se tvoje delo krije z lastno in narodovo koristjo, živeti moderno za narod, življenje in svojo življenjsko energijo posvetiti narodni koristi, — evo »male« politike!

Čujmo velikega Dostojevskega, kako sodi svojega Aleša, dobrega, poštenega, navdušenega mladeniča, ki je voljen za svoje ideale žrtvovati tudi življenje: »Na nesrečo ti mladeniči ne pojmi, da je »žrtvovati življenje« v mnogih takih slučajih morda ena najlažjih žrtev in da je n. pr. žrtvovati od svojega življenja, ki kipi mladosti, pet šest let za mučno, težko delo za izobrazbo, za znanost, četudi samo za to, da v sebi podesetori silo za službo resnici, za dejanje, v katero se je zaljubil in katero izvršiti se je zaklel — da je taka žrtev v trenutku za mnoge od njih popolnoma nad njih silo...«

Premišljajmo o tem, premišljajmo vsak dan, budimo svojo vest in izobrazujmo svoj um, oplemenjajmo svoje srce vsi in vsak pojedinca — evo to je podrobno delo, to je »mala« politika — v resnici pa največja politika in temeljna, za nas osobito najnujnejša politična modrost.

**Rojaki, spominjajte se prepotreb-
nega Sokolskega doma v Brežicah.****LISTEK.****Oče Kondelik in ženin
Vejvara.**

55

Češki spisal Ignát Herrmann. —

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil Stanko Svetina.
XX. Zaslíšanje.

Ob sedmih se je vrnil gospod Kondelik iz svojega sprehoda. Ta izvrsten mož sicer ni imel nežnih duševnih tipalnic, da bi izsledil, s čim je zrak napolnjen, in posebno v soboto, po izplačevanju delavcev, ko ga je navadno kaj jezilo, so bili njegovi čuti za nežnejše opazovanje topi.

Vendar danes, ko je odložil vrhno obleko, obul razhojene šlape in stopil v obednico, je čutil nekako neprijetno tišino, ki je vladala okoli in okoli. V teh dnevih je bila njegova žena nenavadno zgovorna, razkazovala mu je, kaj je zopet narejenega, osladila mu je na vsakovrstne načine ogromne stroške za hčerino bažo, in tudi Pepica je z detinskim veseljem obkakovala očeta, da bi mu izkazala hvaležnost za vse, kar je dal za njeno novo, mlado domače življenje.

Danes ni bilo nič tega. Gospa Kondelikova je hodila žalostna po sobi, pobirala razne popolnoma brezpomembne drobnarije in jih je polagala zopet na mesto. Sumljivo se je zdelo mojstru, ker je bilo v celem stanovanju vse pospravljeno. Nikjer nobeno nedovršeno delo, nikjer niti najmanjšega odrezka blaga, šivalna stroja sta bila pokrita s svojimi pokrovi, mrtvo je bilo v sobi, kakor po pogrebu.

Pepica je dvakrat plaho smuknila skozi sobo in je vedno izginila v kuhinjo. Bilo je očitno, da se ogiblje očetovemu pogledu, da vedno zbeži, da je ne bi opazoval. Toda čimbolj se je za to trudila, tembolj

sumljivo se je zdelo to očetu, ki jo je slednjič zadržal s krepkim klicom:

»No, Pepica!«

»Želiš, oče?« se je oglasila Pepica s tresočim glasom, toda ni mu pogledala v obraz.

»No, slišiš, punca!« je zaklical mojster še bolj krepko in je s tem prisilil hčer, da se je morala obrniti.

Tu je gospod Kondelik videl, da ima od joka vse zardele oči. Nosnici so se ji dosedaj tresli in bilo je očitno, da zadržuje Pepica le z največjim trdom novi jok.

»Kaj pa to pomeni? Kaj se ti je zgodilo?« je stopil oče bližje.

Tu je gospa Kondelikova prvič spregovorila. S pogledom je velela hčeri, naj se umakne, obenem pa je prijelja soproga za ramo, obrnila se je malo in je rekla potrto:

»Pusti jo, Kondelik, vse ti povem...«

Mojster se je že hotel zadržati po svoji navadi, toda ko je pozneje pogledal soprogo, je opazil tudi v njenih očeh sledove joka, osupnil je za trenotek in zaklical:

»Kaj pa se godi tu, Beti?«

»Počakaj, Kondelik — počakaj. Ko pride Vejvara, bomo o tem govorili, da se ne bi vlekle dvakrat. Moj bog, ko človek misli, da je vse prestal, tedaj še le pride pravo...«

Gospod Kondelik je gledal soprogo razočaran in z velikanskim vprašanjem na obrazu, toda gospa je zopet bila v nekem kotu in je nekaj ravnala, kar je bila že zravnala dvajsetkrat. Bilo je očito, da sedaj noče govoriti.

Mojster Kondelik jo je gledal nekaj časa, toda ko je videl, da je žena kakor nema, je obrnil glavo in je ni več vprašal. Saj je vedel, da počti — vedel je iz skušnje — in gotovo prej, ko pride Vejvara. Najbrže je kaka ženska zadeva!

Danes niso čakali niti z večerjo na Vejvaro. Katinka je imela nalogo, da bi pospešila s cmoki z jajcem, in kakor hitro je bilo gotovo, je silila soproga k večerji. Vejvara ne sme biti danes priča nobene take rodbinske zaupnosti, kakor je večerja, Vejvara mora stati na najresnejšem stališču, mora priti pred sodni stol.

Tudi ta naglica z večerjo je bila gospodu Kondeliku sumljiva, toda znil ni besedice. Požiral je hitro cmoke, hrustal potem običajni dve redkvi in že mu je vzela gospa iz pod rok krožnik, vilice in nož — komaj je pojedel.

»Kaj pa danes tako drvite!« se je namrgodil mojster, ki so ga vse te tajnosti naenkrat zdražile.

»In kje je pivo?«

To se je zakasnilo. Ker je Katinka skrbela za večerjo, ni mogla iti prej k Pokornim. Toda sedaj je prisopihala in je podala z vrčem gospej Kondelikovi tudi belo kuverto.

»To pisemce bi morala dati hišnica takoj zvečer — prinesel ga je sluga — toda pozabila je na to. Sedaj mi je spodaj dala — naj odpustijo, je rekla.«

Gospa je raztrgala kuverto — bila je vizitka Vejvarova s par vrsticami na robu. Naznanjal je kar najvljudneje, da ima zelo važen opravke, ki ga morda zadrži do pozne ure. Prosil je za odpuščanje, ako ne bo mogel priti.

To se je še manjkalo! Gospa Kondelikova je bila prepričana, da se opravičilo tiče stvari z gospo Mukšnablovo, da Vejvara ve, kaj se je zgodilo, da ima slabo vest in da se hoče ogniti odgovornosti. Danes se je opravičil, jutri morda ne pride tudi brez vsakega opravičila — in konec, konec vsega.

Vejvarovo opravičilo je spravilo gospo Kondelikovo popolnoma iz ravnotežja. Bilo je čudno, da je ta žena, ki je tako trdno zaupala Vejvari, ki ga je naravnost nosila, gladila mu pot in vse male neprijetnosti neutrudno odpravljala, tako hitro izgubila

Politična kronika.

BOJ ZA SLOVENSKO PRAVNO FAKULTETO.
Seja parlam. komisije v Sloven. jednoti. — Dijaško zborovanje v Zagrebu. — Prihodnji teden pade odločitev. — Kaj misli večina?

Za jutri je sklical dr. Šusteršič sejo parlamentarne komisije jednotine. Govorilo se bode o postopanju v zadevi italj. prav. fakultete in jugslov. vseučiliških teženj. Nemci in vlada upajo, da se bode nasprotje med obema strankama v Slov. jednoti, od katerih ima, kakor smo že javili, vsaka drugo mnenje glede taktike v vseučiliškem vprašanju, tako poostrilo, da ne bode več mogoče pomirjenje in se bode Slovenska jednota razbila. Mi smo mnenja, da bodo te nade precej goljufive. V najhujšem slučaju se bode dalo posameznim strankam taktično svobodo glede te zadeve. Dr. Šusteršič je v nedeljo po nemških listih demontiral, da bi jugslov. poslanci že sklenili obstrukcijo. Ako bode došlo do iste, imamo Jugoslovani najbrže le računati na pomoč čeških agrarcev. — Zagrebško hrvaško vseučiliško dijaštvo je imelo veličasten manifestacijski shod za reciprociteto izpitov na zagrebškem vseučilišču in ustanovitve slovenske pravne fakultete. — Ker bode zbornica najbrže že ta teden popolnoma gotova s proračunom, bodo, zopet prenehale plenarne seje do 30. junija. V tem času bode zboroval proračunski odsek in pa pododbor finančnega odseka. V proračunskem odseku bode došlo do hudega boja proti vladni predlogi za ustanovitev italj. pravne fakultete. Jugoslov. in češki agrarci — ako bodo obstruirali samo ti — imajo v odseku 7 članov, kateri bodo z dolgimi govori obstruirali. Večina se je odločila za boj proti obstrukcionistom v odseku. Dr. Chiarija, kateri se muji sedaj na dopustu v Gasteinu, so že poklicali na Dunaj, da bode on v času obstrukcije predsedoval v proračunskem odseku in ne znabiti obsovraženi dr. Kramar. Poljaki so pa dali vladi sveto zagotovilo, da jo bodo v boju proti obstrukcionistom podpirali.

VČERAJSNJA SEJA POSLANSKE ZBORNICE.

Podrobna debata o proračunu takozv. gospodarskih ministerstev je bila včeraj končana in so bili izvoljeni general. govorniki. Glasovanje se vrši danes. Največ pozornosti so vzbudila včeraj izvajanja kršč. socialca Silbererja, kateri je hudo napadel trgovinskega ministra Weisskirchnerja zaradi fiskalične politike v poštini upravi in zaradi pomanjkljave pri dunajski telefonski centrali. Poslanec je želel zvedeti, kaj je res na vesteh, da je sklenil poštini erar s stavbenim svetnikom Dietlom pogodbo glede uvedbe avtomatične centrale na Dunaju in je baje iznajditelj te uredbe. Dietl, zaslužil več milijonov. Nemški liberalni listi pripisujejo tem napadom veliko važnost, ker baje kažejo na razdor v kršč. socij. stranki. Menda pa jim bo preje iskati vzroka v stvarni upravičenosti; saj je znano, da je posl. Silberer doslej vedno nastopal proti sedanji poštini upravi. Srb Bjeladinovič je našteval različne želje prebivalstva v Boki Kotorški. — Minister za javna dela, Ritt, je vložil postavni načrt o delu otrok in žensk v rudnikih. — Razprava o mlinem predlogu glede bede domačih tkalcev na Češkem, se je včeraj nadaljevala.

Štajerske novice.

Slovesnost Vrazove stoletnice se bo obhajala nepreklicno dne 21. avgusta t. l. v Cerovcu. Začasni program je sledeči: 1. Med 6. in 7. uro istega dne sprejem slovenskih in hrvaških gostov v Ormožu; ob 8ih sprejem v Ljutomeru. 2. Ob 10. uri pozdrav gostov na Vrazovem domu. 3. Ob 10ih cerkveni govor in slovesna sv. maša. 4. Ob pol 12ih do pol 2ih

zaupanje svoje do njega. Seveda — vzrok je bil zelo zelo tehten. Pojav gospe Mukšnablove, obdolžitev, ki jo je izgovorila, gotovost, s katero je to napravila — vse to je učinkovalo na razburjene misli gospe Kondelikove, da je izgubila vso oporo. Bila je ranjena na najbolj občutljivem mestu, njenega srca in častiljivosti se je to tikalo. Vsega bi se bila nadejala, toda da bi bil lahko priporočen od zapeljane dekleta, da bi grozil škandal nji in Pepici — ne, ta misel jo je spravila popolnoma iz ravnotežja. Kdo bi mogel slutiti v njem — — —!

Ko je prebrala listek, se ni več obotavljala. Podala ga je soprogu, namignila Pepici, da naj gre v kuhinjo in je spregovorila resno, strogo:

»Preberi tole — potem pa ti nekaj povem ...«

Kondelik je prebral in uprl na ženo vprašujoč pogled:

»No?«

Gospa je sedla, gledala nekaj časa moža, da bi ga pripravila, potem pa mu je naslikala prihod gospe Mukšnablove in izpovedala zaupljivo vsebino pogovora. Nji v čast se mora povedati, da se ni oddaljila od resnice tudi v najmanjšem. Ničesar ni povečala, ničesar pretiravala, toda glas njen je zvenel trpko. Na tem se je spoznalo, kako sodi o stvari.

Gospod Kondelik je potrpežljivo poslušal, tiho, kadil svojo smodko in je pustil, da je žena vse povedala. Ko je končala, je rekel naglo:

»Zakaj nisi vrgla babe ven?«

Tega gospa ni pričakovala.

»To je vse, Kondelik, kar hočeš odgovoriti?« je spregovorila očitajoče. »Kako naj bi jo metala ven, ko nisem vedela, kaj hoče. Da bi mi napravila škandal v hiši. Ali ni bolje, da nam je povedala vse prej, dokler še ni nepoznato? Ali bi ti bilo ljubše, da bi nam napravila sramoto pred oltarjem ...?«

banket. Od pol 2. ure do 4. slavnostni govor, deklamacije itd. 6. Od 4. ure naprej prosta ljudska veselica z raznovrstnim sporedom. Med posameznimi točkami petje in godba. Podrobni spored vse svečanosti objavimo pravočasno. Sl. občinstvo najljubše prosimo, da nas blagovoli podpirati z nasveti in denarnimi prispevki. Sl. društva prosimo, da čimprej prijavijo svojo udeležbo. Izjavljamo, da se bode strogo gledalo na to, da bo pri slovesnosti izključno vsakoršno strankarstvo. Ta svečanost bodi splošni slovensko-hrvaški »tabor«! Vse tozadevne dopise je poslati vsaj do 31. julija t. l. tajniku g. Fr. Štuhecu, kaplanu pri Sv. Miklavžu pri Ormožu. Denarne pošiljave je pa nasloviti na g. Fr. Vraza, župana v Cerovcu, p. Ivanjkovci pri Ormožu. Darovi se bodo objavili v vseh večjih hrvaških in slovenskih listih. Sl. uredništva drugih listov prosimo ponatiska tega obvestila! Pripravljajni odbor.

v Neverjetno! Piše se nam iz slovenjgraškega okraja, da je baje hujškal Verstovšek na nekem shodu kmete s tem, da „liberalci proglašajo papeža za psa“ in da hočejo „duhovnike povesti“. Pozivamo g. profesorja, naj takoj pojasni, ali je to res ali ne — drugače bode mo napeli proti njemu druge strune. Je res skrajno sramotno in nepošteno, ako izobražen človek na tak način agitira! Ako misli Verstovšek, da si bo tako pomagal, se moti, kajti take laži o nas so le predebele!

v Za štajerceljske glasove se še vedno joče „Straža“. Veste kaj ljubi mariborski prijatelj: stopite vendar do Wastiana in Linka in jima določite, da je skrajno grdo, ako bi štajerceljski sedaj v nagrado za kapitulacijo klerikalnih obstrukcionistov ne glasovali za Verstovška! Morda kaj opravite!

v Naši gostilničarji za tujski promet. V Celju izide prihodnje dni priročen vodnik po vseh slovenskih planinah v koledarski obliki. Savinska podružnica SPD je pozvala gostilničarje po spodnji in zgornji Savinski dolini, kateri bi utegnili imeti dobiček od povzdige tujkega prometa, naj bi inserirali in se priporočali v vodniku; ako pa že to ne, naj bi se vsaj javili, da bi vedeli slovenskim in hrvaškim turistom nasvetovati dobre narodne gostilne. No — vspeh je bil primeren. Znani slovenski nemarnosti: iz mnogih planinskih trgov in vasi se ni oglasila — kamo li še inserirala! — živa duša. Tako skrbe — slovenski gostilničarji za svoje obrti! Vprašanje povzdige tujkega prometa je našim ljudem sploh docela neznan. Priti bodo morali zopet v zgornjo Savinsko dolino Nemci, da bodo postavili primerne hotele, skrbeli za boljše komunikacijo in gledali, da bodo tuji turisti dobro spravljani; Slovenci ne bodo seveda imeli nujnejšega posla kakor da bodo tožili, da jim je tujec vsled lastne neverjetne nemarnosti in indolence odjedel lep kos kruha. V Ljubnem na pr. je postavil neki podjeten domačin moderno opravljeno gostilno za tujce in turiste — a zavidni domačini mu tako nasprotujejo, da ne dobi stalne koncesije! — Tako se dela pri nas za povzdigo tujkega prometa.

Iz volilnega bojišča. Ako danes čisto kratko in pregledno premotrimo uspeh zadnje nedelje, moramo reči, da so posegli naši somišljeniki izvanredno krepko in živahno v volilni boj. V šoštanjskem, slo-

venjgraškem in marnberškem okraju smo zborovali: ponesrečil se nam ni niti eden shod, narobe: povsod smo videli navdušene kmečke volilce, ki so se trdno odločili za domačina in kmeta Kaca. Klerikalci imajo z Verstovškom težavno stališče: znana bo kmalu do zadnje kočice v celnem velikem volilnem okraju njegova politična »značajnost« in znano je tudi že večini volilcev, da je duhovniška stranka popolnoma zavzela ne le v državnem ampak tudi v deželnem zboru. Ta moment in pa geslo: kmet voli kmeta — krepki in jači naše stališče od dne do dne. Zanimivo je, kako licitira »Straža« od ponedeljka do ponedeljka: pred štirinajstimi dnevi se ji je komaj zdelo vredno omeniti kmečkega kandidata, pred tednom je že zaukazala farovžem, da Verstovšek mora zmagati, in včeraj kliče že obupno zadnjega moža na volišče. Klerikalci zdaj hodijo z nogami po geslu: kmet za kmeta s katerim so lani delali za Piška proti Brinarju: letos jih je zadela usoda, da se jim je vsilil učitelj Verstovšek in je treba peti naravnost nasprotno pesem ... Mi pravimo danes mirno in brez razburjanja: volilne šanse za nas so ugodne, somišljeniki napnite vse sile, da pade Verstovšek!

Škandalozna slovenščina c. kr. štajerske namestnije. C. kr. štajerska namestnija je razposlala vsem občinskim uradom uradni »Pozvedovalni list« za naborniki, črnovejnik, katerih sedanja bivališča se ne dajo dognati, nadeja imenik beračev, potepuhov in drugih takih ljudi, za katere se oblasti zanaajo. »Pozvedovalni list« je slovensko-nemški; ali tudi osebna in krajevna imena v slovenskem delu so popolnoma nemška. Imenitno pa je prestavljena nemščina na slovenski jezik. Tako je Bergarbeiter — goramož: stavek: (sie hat) rechts neben der Nase und oberhalb seitlich der rechten Augenbraue je ein kleines Muttermal. Die Kleidung ist defekt, je prestavljen tako: Ima na pravici poleg nosa in vad pravim obrvem po jedem majkni madež. Obleka je pohabljen. — Našteli bi lahko še več klasičnih primerov. Kako dolgo bodo še nadlegovali od štajerske namestnije naše župane s tako »uradno« slovenščino? Da tega noben živ hudič ne razume, prav radi verjamejo; a kriva ni »pismena slovenščina« nego tisti Švabi, ki je ne znajo pisati. O stvari se bode še na pristojnem mestu govorilo.

O turnarski slavnosti v Celju smo priobčili nekatere novice, ki so zelo bodle našo magistratno kličko v oči. Naša izvajanja potrjuje tudi »Untersteier. Volkszeit.«, ki piše: »Uspeh slavnosti je izostal; telovadcev ni bilo več ko v Ptuj ali celo v Volšperku. Cela stvar je bila prav klaverna in če ve »Tagesp.« ganljivo poročati, da so »nam stopile solze v oči«, ko smo videli, kako so žene in device metale vence na nas«, ne vemo mi o tem ničesar in ne verujemo, če je imel kdo tako občutljivo srce ... Vladala je precejšnja potrtoost ... Posebno veliko je bilo razočaranje magistratne klike nad tem, da je izostal poseben vlak ... Pozneje graja list slabo telovadbo celjskih turnarjev. — No, tudi med Nemci na Sp. Štajerju je vedno več — odkritosrčnih ljudi in vedno manj podreptikov znanih hujškačev in pretokačev.

Poslanec Marckhl o obrtnem naraščanju. Nemškoštaj. obrtniki so imeli v nedeljo v Müzzuschlagu na Zg. Štajerju zborovanje, na katerem se je mnogo govorilo o različnih obrtnih vprašanjih. Zborovanja so se udeležili tudi ofic. zastopniki dežele in vlade — česar slovenski obrtniki niso navajeni. Poslanec Marckhl je govoril o vzgoji obrtniškega naraščanja, zastopal geslo, naj bi nemški obrtniki jemali le nemške vajence in zahteval razširjenje in ustanovitev rednega posredovanja za nameščanje obrtnih vajencev. Marckhl je dejal med drugim: »Pritegovanje drugorodnih elementov ne more nikoli koristiti nemški obrti, kajti neglede tega, da se ti drugorodni elementi tako naglo ne ponemčijo, si vzgajamo sami na

zardela vsled tega nepričakovanega prihoda. »Ti si oče, ti začni!«

Bila je tako prepričana, da Vejvara ne pride, da jo je njegov prihod dobil nepripravljeno in jo do dobrega zmešal.

»Pojdite — pojdite naprej, Vejvara«, se je oglašil iz kuhinje tresoč glas Pepičin. »Tako pridem...« Potrkalo je na vrata, Vejvara je vstopil.

Gospa Kondelikova je popoldne sklenila: ako pride Vejvara in ko bo hotel prijeti njeno roko, mu jo odtegne in mu reče ledeno: Sedite, prosim, gospod Vejvara! — toda ko se je pokazal sedaj njegov mirni obraz, z onim spoštljivim, udanim izrazom, in ko je tako mehko prijel njeno desnico in se sklonil, da jo poljubi, je stala kakor prikovana, ni mu mogla iztrgati in je rekla v zadregi:

»Pozdravljam vas — mi vas že nismo več pričakovali — sedite, sedite ...«

»Ampak danes jih boste slišali Vejvara,« je zaklical Kondelik brez uvoda.

»Sedite, Vejvara, in nam povejte sedaj, kaj imate s to Mukšnablico in njeno hčerjo ...«

Vejvara je osupnil in je gledal zdaj Kondelika zdaj gospe Kondelikovo in nehoti se je ozrl k vratom kuhinje. Zdelo se mu je, da sedaj razume pozdrav svoje neveste.

»Kondelik,« je rekla polglasno gospa, ki si je predstavljala drugačen začetek.

»No, čemu pa dolg predgovor, žena!« je menil mojster. »Jaz nisem prijatelj velikih polemik. Da bode vedeli, bila je tu neka baba z njeno hčerjo — kako se že ona punca imenuje, hitro! — prišla je in nam pripovedovala čudne stvari. Kaj ste napravili?«

Sedaj je bil Vejvara rdeč kakor rak. Prišlo je prehitro. Gospa Kondelikova je gledala uprto njegove ustnice.

»Potem bi jo dali zapreti,« je odgovoril odločno gospod Kondelik.

»Veš, Kondelik, v takih zadevah ne zadostuje niti policija! Zapreti, zapreti! Toda škandal bi bil že tu in najino dete bi bilo morda do smrti nesrečno. Ali tako govoriš kot oče? Ali ni tvoja dolžnost, da zaslisiš Vejvaro, da se opraviči — ako se more sploh opravičiti ...«

»Vidiš — ni prišel!« je trpko zaklicala gospa. »Ni prišel — zavohal je — morda je bila tudi pri njem, da bi se spomnil na svojo prvo dolžnost. Kdo bi si bil od njega kaj takega mislil. Od Vejvare, ki je nosil srce na krožniku! Za Boga, niti verjeti ne morem tega — in to ubogo dekle, srce ji je hotelo počiti ...«

»Ali je bila zraven?«

»Ne«, je odgovorila gospa. »Toda jaz sem ji to povedala.«

»Napravila si lepo neumnost!« je rekel očitajoče gospod Kondelik. »Takele stvari se ne pravijo nevestam! Ali nisi mogla počakati, da pridem jaz ali Vejvara?«

»Imaš prav, mož,« je pritrdila potrto gospa, »mene je tudi potem jezilo. Toda sedaj se ne gre za to — enkrat se ji je moralo to povedati — je vsaj konec. Toda kaj sedaj? Vejvara ni prišel in to je sumljivo, to je skoro dokaz, da je kriv. Jutri pojdi k njemu, zgovoriš se z njim — in ako je to resnica — potem mu ni treba več hoditi k nam ... To mu reci, Kondelik, to mu povej ... In zaslisiati ga moraš ...«

Gospa ni dokončala. Zunaj je zapel zvonček, vrata so zaškripala in v kuhinji se je začel znani, boječi, vljudni pozdrav — Vejvarov.

»Tukaj ga imaš,« je zaklical mojster. »Zaslisi ga sama.«

»Ne, Kondelik,« se je branila gospa, ki je vsa

lastnih tleh konkurenco, ki nam škoduje in konečno ne smemo pozabiti, da nam dajejo drugi narodi samo odpadke, kateri ne najdejo doma dovolj kruha in zasluzka... Na ta Marckhlova izvajanja bi se dalo stvarno marsikaj odgovoriti, celjske »nemške« obrtnike, kakor so n. pr. kar po vrsti Očko, Cvetanovič, Korošec, Mastnak, Petriček, Leskošek, Rebeušek in še mnogo drugih ne bode kompliment z »odpadki« prav nič razveselil. Pa to ni glavno. Dejansko nam danes Nemci in nemškutarija absorbira najboljše obrtniške moči — in vsak klic na merodajne in poklicane naše kroge, da bi se ne lotili samo obrtniškega vprašanja temveč tudi vajenskega posredovanja, je zastoj. Pri nas noče nikdo uvideti, da je baš obrtništvo za naš narodni in gospodarski napredek na Sp. Štajerju velevažno: ako ne bomo imeli dobrih obrtnikov, nam je zastoj misliti na osvojitve malih mest in trgov na Sp. Štajerju.

Kegljanje na dobitke priredi moška podružnica CMD v Skalni kleti od 22. junija do 7. avg. t. l. Prebitek je namenjen naši šolski družbi. Kegljalno se bode vsak večer od 8. ure naprej, ob nedeljah in praznikih pa dopoldne od 10. do 12. in od 2. do 10. ure zvečer.

Opozarjamo uljudno, da se naj vsem vprašanjem glede inseratov blagovoli priložiti za odgovor dopisnica ali znamka. Vsa dan nam dohaja mnogo vprašanj in imamo samoobsebi umevno velike stroške s frankiranjem takih odgovorov. Zategadelj naznanjamo, da se na vprašanja brez vpslatve dopisnice ali znamke za odgovor ne bomo ozirali. Upravništvo „Nar. Dnevnika“.

Odlikovanje učitelja. Vpokojeni ljudskošolski ravnatelj I. Ferš v Mariboru je bil odlikovan z zlatim križcem za svoje zasluge kot učitelj.

v Iz deželnega šolskega sveta. Imenovana sta za nadučitelja pri Sv. Lenartu nad Laškimi trgov nadučitelj pri Sv. Duhu v Halozah Franc Šegula in v Šmartnem na Poh. def. učitelj v Rajhenburgu Peter Jankovič; definitivno sta nameščena v Sp. Poljskavi učiteljica v Prihovi Marija Goričan in v Škalah suplent istotam Ferd. Pkeržnik. Za okr. pomožnega učitelja v Gröbmingu je imenovan šolski voja v Razboru Avgust Cajnko. Za učiteljico ročnih del v Slov. Bistrici (mesto) je imenovana šolska vrtnarica Marija Straub.

v Klerikalna delavska organizacija, katero so „ustanovili“ na skrajno klavernem shodiču v celjskem „črnem volu“ minulo nedeljo, se bode baje raztegnila na srednji in zgornji Štajer, da se tam združijo in organizirajo slovenski delavci. Prazne besede! Klerikalci ne bodo ganili za slov. delavce na sr. in zg. Štajerju niti s prstom.

v Iz Gotovelj. Tukaj je utonil učenec prvega razreda Karol Jordan. Zvečer je nesel koso koscem na travnik. Na brvi pri tovarni se mu je najbrž kosa zapletla v drevesne veje ter ga je potegnila vznak v vodo. Škoda dečka, bil je priden otrok in dober učenec. Nesreča pač res nikdar ne praznuje.

Cesar je daroval za žrtve povodnji na vzhodnem Štajerskem 20 tisoč kron iz lastnega premoženja.

Ponesrečil se je delavec Kapun pri stavbi šulferajni sole na Tezni. Na levo nogo mu je padel sod cementa in mu jo strl. Spravili so ga v mariborsko bolnišnico.

v G. Hansa Woschnagga še niso pozvali mariborski klerikalni listi, naj bi preklical svoje besede o zvezah s Korošcem in Verstovškom. Pač pa fabulirajo veselo o naši „pogodbi“ s štajercijanci naprej. Priče za Woschnaggove besede bomo že navedli, ko se klerikalci javno pogovore z njim.

v Poročil se je g. Fr. Presečnik, not. kand. v Gornjem gradu, z gđ. Vero Posphevo iz Griž. Bilo srečno!

v Volitve v lenarški okrajni zastop. 18. tm. so bili soglasno voljeni zastopniki iz kmečkih občin in s tem ostane lenarški okr. zastop tudi še nadalje slovensko-klerikalni. Naprednjakom se klerikalci sedaj za pomoč pri volitvah zahvaljujejo s — psovki po klerikalnem časopisju. Si bomo zapomnili!

v Iz Št. Ilja v Slov. gor. poročajo, da je udarila strela v petek dne 17. junija v gospodarsko poslopje posestnice Žarman. Poslopje s hlevom in gospodarskim orodjem je popolnoma pogorelo.

v Iz Rečice ob Sav. psuje nam dobro znani dopisnik kmečkega kandidata Kaca, ki je kot župan poštenjak skozi in skozi — drugače kot različni možaki tam okrog Rečice in pa dopisnik sam, kateri igra vse barve kot kameleon. Ako ne bo miru, bomo napravili red — pa tako, da bode gotovim ljudem še dolgo po ušesih zvenelo.

v Letalni poskusi v Gradcu. V nedeljo se je vršilo pravo preseljevanje narodov iz Gradca v Gösting: inženir Sablatnig in pilot O. A. Heim sta naznanila vzlete z Wrightovimi letalnimi stroji. Vzleteli pa so se vsled močnega vetra popolnoma ponesrečili; Heim je celo padel s svojim aparatom z višine 100 metrov na tla in se mu je isti popolnoma razbil. Avijatiku se ni ničesar zgodilo.

v Otvorilo se je novo poslopje za štajerski obrtno-pospeševalni urad v Gradcu, Burggasse 13.

v Nesreča pri nevihti. V Ternovcu blizu Ptuja so imeli 18. junija hudo nevihto. Strela je ubila nekemu kmetu na paši tri krave in enega vola.

Druge slov. dežele.

Kdo bo škof v Trstu? Vedno nova imena prihajajo na površje. Zaaj se zopet govori o nekem katehetu in vodji centralnega semenišča v Gorici, Castelicu. Mož je zagrižen Lahon Gotovo najlepše priporočilo — na zgoraj.

Šukljejev državnozborski mandat dobi dež. odbornik in profesor Jarc. Tako so sklenili zaupniki klerikalne stranke iz novomeškega okraja.

Velik požar. V Petrinjah pri Št. Petru na Krasu je v nedeljo 19. t. m. ponoči požar upepelil pet hiš z gospodarskimi poslopji vred.

Društvene vesti.

Čitalnica v Selnici ob Dravi priredi dne 29. junija t. l. veselico na vrtu g. Antona Mesariča. Vspored: 1. „Trije tički“ (šaloigra v dveh dejanjih). 2. Petje (nastopi domači pevski zbor). 3. Srečolov in javna dražba. 4. Prosta zabava, šaljiva pošta, konfeti, koriandoli itd. Začetek ob 4.

»Dragi gospod, milostljiva gospa — stvar je taka. Ona gospa je pravzaprav pomilovanja vredna, kar pa je ne opravičuje, da bi delala brez vzroka take spletke, katerih posledica je dražba. Znano vam je torej, da sem stanovan pri nji. Žalibog nisem pričakoval, da pride do takega konca. Trajalo je tri leta, predno sem spoznal, kako stvari stojijo, potem sem se seveda preselil. Ta gospa živi, kako bi rekel, v verigah fiksne ideje, da ji je vsak človek, ki je pri njej na stanovanju — pripomnim, da je to bila soba s posebnim vhom — po usodi poslan, da bi si vzel njeno hčer za ženo. Kar se mene tiče, sem ji takoj odpovedal stanovanje, kakor hitro sem to spoznal. Od prvega trenutka, ko se tja kdo preseli, se obnaša napram njemu neizrečeno vljudno in porabi vsako priložnost, da bi ga nase navezala. Nisem razumel, čemu mi vedno na moj god, na moj rojstni dan kuha za zajutrek čokolado in take podobne stvari. Nisem prvi, ki je postal žrtev njene fiksne ideje. Še nihče ji ni ušel brez vsega. Toda jaz se nisem zavezal niti z najmanjšo stvarjo, cel čas sem to potrpežljivo prenašal, za vsako stvar sem se revanžiral z malimi darili. Žalibog, ravno to jo je morda utrdilo v goljujivi nadi. Saj se niti ženiti nisem mogel, dokler sem imel samo šesto goldinarjev. In tako sem odšel z lahko vestjo, prost vsake dolžnosti. In res me je pustila celi čas pri miru, zakaj takoj po meni je prišel tja drug stanovalec, ki je gotovo prevzel po meni mojo nalogo snubača in bodočega ženina. In sedaj je prišla k vam, milostljiva gospa, da bi vas vznemirila.«

Vejvara je vstal; ni mogel nadaljevati, tako je bil razburjen in jezen.

Gospa Kondelikova je požirala njegove besede in cela ta tragedija se je spremenila pred njo v paro. Toda naglo se je spomnila:

»Toda, Fran, ona trdi, da ima od vas pismene

uri popoldne. Vstopnina 40 vin. Pri skrajno slabem vremenu se veselica preloži na 3. julija t. l. ob isti uri. K obilni udeležbi vabi odbor.

Dnevna kronika.

Vseslovanskega kongresa v Sofiji se udeležijo tudi nekateri francoski in angleški žurnalisti. Tudi grof Tolstoj je na povabilo pripravljalnega odbora odgovoril, da pride, če mu bo količjak pripuščalo zdravje.

Svobodomisleci na Hrvaškem bodo z 12. t. m. začeli izdajati svoje glasilo „Svobodna Misao“.

Reški občinski svet namerava ogrska vlada razpustiti in razpisati nove volitve, pri katerih bi prodrli pristaši vlade. Novi župan bi bil dr. Mayländer, ki je bil tudi kot vladni kandidat izvoljen v ogrski parlament.

Narodni gospodar.

Delo si hrani vsakdo rad. Tudi naše gospodinje si privoščijo rade razne olajšave. Moški to tembolj odobrujejo, ako so vsled tega boljše postreženi. Izdelek, ki temu odgovarja, so sloveče »Pekate« in ni čuda, da se v naših gospodinjstvih vedno bolj udomačujejo. Rekli bi, da je že skoraj popolnoma izginil predsodek proti tovarniškim izdelkom, odkar nas streže Prva kranjska tovarna testenin v Ilirski Bistrici s svojimi izbornimi zdelki.

Čebelarstvo ni nikjer v Avstriji tako zanemarjeno kot pri nas, akoravno imamo najboljše čebelno plemo. Pridobivanje medu se vrši na tako zastarel način, da se dober pridelek pokvari in vsled tega po sramotno nizkih cenah odda. Da se temu odpomore, ustanovila se je v Ilirski Bistrici na Notranjskem čebelarska zadruga, k si je v nalogo vzela, vosek, med in čebele svojih članov razpečavati. Razposojevala bo tudi onim svojim članom, ki čebelarijo na rojitev, posebne vrste panjev, vsled česar ji bo mogoče za prideleke v takih panjih boljše cene plačevati. Pomagano bo zlasti onim čebelarjem, ki se poslužujejo priprostih panjev, ne da bi bili primorani učiti se novodobnega čebelarstva. Razven tega imela bo zadruga v zalogi vse potrebščine za napredno čebelarstvo. Dosedaj je pristopilo 170 članov, kar pa nikakor ne zadostuje, da bi začela poslovati v onem obsegu, kot si so ga ustanovitelji začrtali. Naše čebelarje pozivljamo, da pristopijo k zadrugi v čim večjem številu, ker le od tega je odvisno, da se zamore zadruga plodonosno razviti. Sprejemljejo se ne le člani iz Kranjskega, temveč iz cele Avstrije in Ogerskega. Delež znaša 10 kron in se zamore plačevati v obrokih. Prvi obrok je 2 kroni. Ko zadrugi izstopi, dobi povrnjen cel vplačani delež. Pravila dobi vsak brezplačno pri »Čebelarski zadrugi v Ilir. Bistrici«.

Zadružništvo v Galiciji. Koncem l. 1909. je bilo v Galiciji 1031 rajfajzenovk. V tem letu se jih je ustanovilo 213. Razun tega je bilo tam še 912 šulcedelčevk, 22 mlekarn in 13 drugih zadrug. V prvi vrsti pospešuje deželni odbor in deželni zbor gališko zadrugi. Dežela je ustanovila osrednjo zadrugno banko s kapitalom 2.000.000 K, razun tega je dežela še prevzela zavezo za nadaljnih 5.000.000 ter oprostila zavod vseh deželnih davkov. Zavod je začel poslovati 1. jan. 1909 in je izkazal 1. jan. 1910 zadrughih vlog 1.145.007 K, 4.314.067 K pa se je zadrugam razposodilo, iz česar sledi, da gališkim zadrugam primanjkuje denarja. 818 rajfajzenovk je imelo koncem l. 1908 vlog 30.7 milj. K, a posojil 33 milijonov K. Nakupne, prodajne in pridobitne zadruge se še le začnejo razvijati. Ustanavlja jih Syndikat Rolniczy (kmetijsko društvo) v Krakovem.

dokaze — da bi jih prinesla k oltarju — kaj pa je to?«

Vejvara je osupnil.

»Pismene dokaze, milostljiva gospa? O tem ne vem prav ničesar. Nikoli ji nisem pisal, gospodični Loti — niti besede — niti materi. Razun imenika perila, ki mi ga je oskrbovala, ni bilo med nami nič pismenega...«

»To je čudna stvar — to je čudna stvar«, je potresla z glavo gospa.

»Ta baba je od hudiča!« se je vmešaval gospod Kondelik.

»Napravim, kar je moja dolžnost«, se je odločil junaško Vejvara. »Jutri pojdem k nji...«

»Ne, Vejvara!« je odgovoril naglo mojster Kondelik, ki je dobil veselje, da bi razvozljaj ta gordijski voz, »jaz pojdem tja, veste? Jaz kot vaš bodoči tast. To je moja stvar, jaz to uredim!«

»Da se ne prengliš, stari,« je rekla bojzljivo gospa Kondelikova.

»Ne boj se, ne bom je pojedel. Vejvara nima tu očeta pri sebi — posegel bom jaz vmes!«

Vejvara si je utri spoteno čelo. Bil je vroč večer. Toda slednjič je še dobro, da se je to zgodilo sedaj. Opere se — popolnoma se opere. Samo kaj je s temi pismenimi dokazi. Zastoj si je ubijal Vejvara s tem glavno.

Ko je pozno zvečer odhajal in ko je za vse te neprilike dobil na temnem hodniku goreč poljub od Pepice, ki ga je spremila, je rekel Kondelik v spanici svoji ženi.

»Toda to je samo pri Vejvari mogoče, da ni zapazil, kam meri ta njegova baba. No, jutri z njo poravnam!«

In nad rodbino Kondelikovo je legla zopet mirna, tiha noč po tej neprijazni, grozeči nevihti.

(Dalje prihodnjik.)

»Razmerje, gospod?« je vzkliknil. »To je rekla?«

»Dragec, to je našlobudrala. Škoda, da nisem bil prisoten — in največja škoda, da niste bili vi zraven! Mati tukajle je vsa iz sebe in Pepica hodi kakor Griželda. Kaj pa imate za vraga?«

»Razmerje, gospod?« je ponavljal Vejvara kakor v sanjah.

»Ona je povedala še več,« se je vmešala gospa Kondelikova, da bi bilo vse jasno, »ona je trdila, da ste z gospodično Lotinko tako daleč, da niti ne morete iti z drugim dekletom pred oltar...«

Vejvara je okamenel. Njegov pogled je bil uprt na gospej Kondelikovi in iz njenega obraza je bral, da je — obsojen. In naglo je vzkliknil:

»In milostljiva gospa je to verjela?«

Iz teh besed je zvenela neizrečena osuplost in žalost. Njegove oči so počivale skoro očitajoče na gospej, da ji je bilo tesno pri srcu! V tem trenutku je spoznala, kako se je prenglila, ker je prej sodila nego ga je zaslišala.

»Ako bi bili vi mati, Fran«, je odgovorila v veliki zadregi, in bi stali pred hčreno poroko in bi prišla taka gospa in bi vse to povedala, potem bi tudi vi vprašali — Fran — tudi vi bi vprašali...«

Gospa ni mogla naprej. Pogled Vejvarov, ki je bil nanjo vprt, jo je neizrečeno zmešal. Da bi te oči lagale? Da bi jo ta človek ogoljufal? In težka obtožba gospe Mukšnablove in sumnja gospe Kondelikove sta začeli razpadati.

Vejvara je začel govoriti. Sprva se mu je glas tresel, kakor bi ga tiščal za grlo. Toda čim dalje je govoril, tem bolj se je razvnel. Kdo drugi bi bil morda užaljen, da mu niso zaupali in da so dvomili o njem, toda značaj Vejvarov je bil drugačen. Samo trudil se je stvar pojasniti, in iskal je besed, da bi jo popolnoma pojasnil.

Splošna zveza avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju je štela koncem l. 1909. 6680 zadrug v 25 zvezah. Na posamezne zveze se razdele te zadrug sledede: Nižjeavstrijska 739, Zgornjeavstrijska 299, Solnograška 44, Nemška zveza v Gradcu 342, Zadruga zveza v Celju 139, Deželna zveza v Celovcu 105, Osrednja blagajna v Celovcu 65, Zadruga zveza v Ljubljani 543, Goriška zveza slovenska 70, Goriška zveza italijanska 85, Istrska zveza italijanska 58, Zadružni savez Split 151, Nemška zveza Inomost 298, Severnotirolska zveza 52, Nemška južnotirolska 33, Predarelska 76, Češka v Pragi 1758, Nemška v Pragi 768, Nemška v Brnu 348, Nemška v Šleziji 155, Češka v Šleziji 93, Poljska v Šleziji 91, Nemška v Bukovini 82, Rusinska v Bukovini 176, Rumunska v Bukovini 162. Slovanske zveze imajo skupaj 3021 članic. V Splošni zvezi pa še niso u članjene češke zveze iz Moravskega, poljske iz Galicije in Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani. S temi vred bi imeli Slovani v Splošni zvezi veliko večino.

Konzumno zadružništvo na Angleškem. V mestu Rochdale so se zbrali l. 1843. od svojih gospodarjev zatirani tkalci, da se posvetujejo, kako si izboljšajo svoj položaj. Vse mogoče so že poskušali, a vse ni nič pomagalo. Uspeh posvetovanja je bil, da se naj ustanovi zadruga, ki bo imela sledede naloge: prodajati delavcem razne potrebščine; zidati hiše za delavska stanovanja; ustanavljati podjetja za produkcijo, da dobe brezposelni delavci dela; najeti ali nakupiti kmetijska posestva; ustvariti s temi sredstvi samostojno se upravljajočo kolonijo (družbo); v tej koloniji naj se otvori gostilna, ki bo pospeševala zmernost v pijaci. Iz teh prvotnih načrtov je postala resnica. Z veliko težavo so spravili ubogi delavci do konca leta 1844. začetno glavnic v znesku po 762 K skupaj. # Dne 21. grudnia 1844 se je otvorila skupna trgovina. Bilo je to v neki postranski ulici mesteca Rochdale. Ljudje so prišli na večer ob napovedani uri otvoritve v velikem številu v to ulico, da vidijo, kaj se bo zgodilo. Vsi so se namreč smejali početju ubogih tkalcev. Celo načelstvo te nove zadruge se je začelo nekoliko sramovati. Po dnevi si sploh ni upalo v to prvo zadružno trgovino. Čakalo je na mrak, še le sedaj se je ojunalo in je izvedlo sklep: trgovina se je otvorila. Prvi dan so jo posetili le prvi zadružniki — bilo jih je 28 — in nekateri drugi ljudje iz usmiljenja, nekateri tudi iz radovednosti. Prvi dan je izkupila zadruga 21.60 K. To je bilo l. 1844. In danes? Koncem l. 1909. je štela zadruga 16.787 zadružnikov, deležev je nad 8 milijonov K. Čistega dobička je bilo leta 1909 1.572.850 K! Od ustanovitve do danes, torej v 65 letih je prihranila zadruga svojim zadružnikom 54 milj. K! 51.5 milj. K se je razdelilo dobička med zadružnike. Zadruga vzdržuje velikansko knjižnico in najrazličnejša podjetja. To je razvoj te prve vzorne konzumne zadruge. V splošnem pa je omeniti o angleškem konzumnem zadružništvu danes sledede: Zveza »Cooperative Union« v Menčestru je štela koncem 1909. l. 1558 zadrug z 2.585.293 zadružniki, z 818.263.163 K deležev, skoraj 3 milijarde K prometa in 288.266.952 K čistega dobička. Produktivnih zadrug je 121, prometa je bilo 473.158.932 K. Angleško zadružništvo ima danes nebroj tovarov in posestev. Večino blaga pokupite obe zvezi, že omenjena v Menčestru in druga v Glasgou. Obe zvezi imata tudi lastno brodogve za prekomorske vožnje.

Nova konkurenca evropskemu kmetijstvu. Nekateri narodni gospodarji so trdili, da bo ameriška konkurenca evropskemu kmetijstvu kmalu ponehala, češ v prekmorskih državah narašča število prebivalstva tako hitro, da bo konkurenca zmožnost ameriškega kmetijstva pojemale jako naglo. No, tako silno hitro to še ne bo šlo, kar sledi že iz tega, da pride v Združenih državah povprečno na 1 km² 8'25, v Argentini 1'76, v Kanadi 0'55 oseb, na Avstrijsko Ogrskem pa 7'266. Ekspanzivna zmožnost ameriškega kmetijstva, osobito v pridelovanju žita, še ni dosegla vrhunca. Preti pa evropskemu kmetijstvu že nova konkurenca in sicer iz Azije, iz Male Azije in iz Perzije. Izkazalo se je namreč, da so osobito krajine med rekama Evfrat in Tigris za pridelovanje žita jako ugodne. Vprašanje te konkurenčne nevarnosti postane aktualno, kakor hitro se začne izvrševati znani načrt anatolske železnice, katera bi vezala imenovane azijske krajine z Evropo. Načrt je nemškega izvira in so mu prvotno nasprotni Angleži, Rusi in Staroturki. V zadnjem času pa se je položaj izpremenil v toliko, da se udeležuje načrta tudi angleški kapital tako da je angleško nasprotstvo kolikortoliko že izločeno. Mladoturki, ki sedaj vladajo v Turčiji, pa so tudi pripravljene pristopiti proti gotovim koncesijam izpeljavo nameravane železnice. Evropska industrija, obrt, trgovina bo od tega pač imela dobiček, ne pa tudi, kakor že omenjeno, evropsko kmetijstvo.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

IZ PARLAMENTA.

Dunaj, 21. junija. Tekom debate o proračunu železniškega ministerstva je govoril posl. Malik o različnih železniških željah Štajerske, zahteval ustanovitev drž. železniškega ravnateljstva v Gradcu in se je pritoževal o poslovenjenju Južne železnice.

(Ni slab dovtip! Op. uređn.) Pri glasovanju je bil sprejet proračun gospodarskih ministerstev z navadno večino. Nato se je začela podrobna razprava o proračunu finančnega ministerstva. Za to razpravo ste določeni dve seji, tako da se bode moglo glasovati o tej skupini v četrtek; v petek se potem lahko vrši 3. čitanje.

CESAR V SV. HIPOLITU.

Sv. Hipolit, 21. junija. Cesar Franc Jožef je dospel danes ob 8. uri zjutraj sem. Na kolodvoru je stala počastna stotnija, nadalje župan in posvetni ter duhovni dostojanstveniki. Cesarja so zelo slovesno pozdravili, nato pa se je udeležil vojaškega streljanja na dobitke. Na rotovškem trgu so se mu poklonili šolarji in pa pevci. Ob 10. uri se poda cesar na Dunaj nazaj, kamor dospe ob 11. uri.

VSESLOVANSKI SHOD V SOFIJI.

Petrograd, 21. junija. Slovansko dobrodelno društvo je, izvolilo za svojega oficijelnega zastopnika na sofijskem kongresu prof. Kulakovskega; — spremljalo ga bode 5 članov društva.

PONESREČENCI PODMORSKEGA ČOLNA »PLUVIOSE«.

Calais, 21. junija. Danes zjutraj so spravili zadnjega mrliča iz ponesrečene podmorske vojne ladje »Pluvious«.

Calais, 21. junija. Jutri opoldne se vrši slovesen pogreb žrtev ponesrečenega podmorskega čolna »Pluvious«.

NEZGODA TIROLSKEGA NAMESTNIKA.

Bregenc, 21. junija. Tirolski namestnik Spiegelfeld se je udeležil ob priliki potovanja skozi Predarelsko, da si ogleda škodo po povodnji, blagoslovljenja nekega novega parnika za Bodensko jezero. Pri tem se mu je spodrsnilo in se je ranil na nogi tako hudo, da mora ležati.

VELIK POŽAR.

Mohilev, 21. junija. Velik požar je tu znova uničil 100 hiš. Z veliko težavo so rešili vladno polopje. Beda je zelo velika.

ODREDBA PROTI PRENAŠANJU KOLERE.

Lvov, 21. junija. V obmejnih postajah Brody in Podvoločiska preiskujejo zdravniško vse potnike, ki pridejo iz Rusije, zaradi okuženja po kolere.

ŠKODE PO POVODNJI NA BAVARSKEM.

Berlin, 21. junija. »Morgenpost« poroča o velikanskih škodah, katere je povzročila zadnja povodenj na Bavarskem. Reka Lech je napravila dosedaj v Augsburgu za 5 milijonov mark škode, v okolici pa za jeden milijon.

ODLIKOVANJE BARONA BURIANA.

Dunaj, 21. junija. Cesar je v lastnoročnem pismu izrekel baronu Burianu svoje priznanje za velike uspehe, katere je dosegel v Bosni in mu je podelil pristojbin prosto veliki kordon Štefanovega reda.

TURŠKI DRŽAVNI ZBOR.

Carigrad, 21. junija. Turški državni zbor bode dne 29. junija zaključen.

O POLITIČNEM POLOŽAJU NA OGRSKEM.

Budimpešta, 21. junija. Za nekaj dni se bode politični položaj na Ogrskem popolnoma pojasnil. — Košutovci proglašajo, da ne mislijo na obstrukcijo temveč da ostanejo v opoziciji; po orožju obstrukcije bodo posegli samo v takem slučaju, ako bi hotela vlada opozicijo uničiti. Justhovci pravijo, da bodo svojo taktiko določili še le potem, ko bodo slišali, kaj je v prestolnem govoru. Justhovci se ne udeležijo slavnostnega prestolnega govora v dvornem gradu, Košutovci so odločitev prepustili poslancem, ki imajo glede tega vprašanja prosto roko.

Obrambni vestnik.

v Za Ciril-Methodov obrambni sklad so se nadalje prijavili slededeči p. n. gg.: 709. Ckr. notarska pisarna v Črnomlju (plačala 200); 710. Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj (plačalo 200 K); 711. Narodni pipec v Mariboru (plačal 200 K); 712. Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Metliki; 713. Posojilnica v Celju (plačala 200 K); 714. Podružnica v Škofji Loki (perferanca); 715. Podružnica v Kranjski gori; 716. Učiteljsko društvo za goriški okraj (plačalo 200 K); 717. Okrajno učit. društvo v Radovljici; 718. Moška podružnica v Idriji; 719. Delavsko konzumno društvo pri »Sv. Jakobu v Trstu« (plačalo 50 K); 720. Učiteljsko društvo za ptujski okraj (plačalo 33 K); 721. Podružnica Trnovo II. Bistrica; 722. Pedagoško društvo v Krškem (plačalo 200 K); 723. Podružnica Cerklje-Čatež (plačalo 200 K).

Zagrebski
Franck
kot tovarniško znamk
priporočujemo najboljši pridatek!
kot priznana za kavo!
M. 1885, 11.101

Tržne cene.

Dunaj, 20. junija. Borza za kmetijske pridelke. Promet le majhen, v cenah neznatna premene. Pšenica se slabo vzdržala, rž mirnejša, oves se držal dobro, turščica je poskočila za 5 v.

Budimpešta, 20. junija. Žitna borza. Pšenica za oktober K 9'72, rž za oktober K 6'92, oves za oktober K 7'09, koruza za julij K 5'36, koruza za avgust K ——. Pšenice se zmerno ponuja in kupuje, tendenca mirna, promet 5.000 q, pšenica v efektivu za 5 do 10 v cenejša, ostalo mirno. Termini spočetka slabi, pozneje se utrdili. Vreme lepo.

Trst, 20. junija. Sladkor. Centrifugal pilés prompt K 39— do K 39³/₄, za dobavo K 39— do K 39³/₄. Tendenca medla.

Praga, 20. junija. Sladkor. Surovi sladkor prompt K 34—, nova kampanja K 25'40. Tendenca mirna. Vreme megleno.

Budimpešta, 20. junija. Svinjski sejm. Ogrske stare težke 134—136, mlade težke 142—144, mlade srednje 142—144, mlade lahke 144—146 v kg. Zaloga 39.212 komadov. Prignano 235, odzgnano 256 komadov, ostane 39.191 komadov.

Budimpešta, 20. junija. Mast. Svinjska mast 168—, namizna slanina 156—.

I. poročilo južnoštaj. hmelj. društva o rasti hmelja v drugih krajih.

Norimberk, dne 18. 6. 1910. Po veliki vročini minolega tedna smo imeli prve dni tega tedna silne nevihte, katere so povzročile obilo mokrote in deloma tudi povodnji. Od srede imamo pa vsled severnih in severovzhodnih vetrov bolj hladno vreme brez solnčnega svita. Danes se hoče zjasniti. Iz okoliša dohajajo neprenehoma le ugodna poročila o rasti hmelja. Ker smemo letos upati na obili pridelek, postaja kupčija manj živahna, vendar je cena za prva blago še nespremenjena ali le malo spremenjena in znese 160—175 M za 50 kg (1 Marka — 120 vin.).

»Allg. Brauer- u. Hopfenzeitung«.

Nad 50 receptov

vsebuje kuharska knjiga, ki jo je izdala Prva kranjska tovarna testenin v II. Bistrici. — Tvrška razpošilja jo vsakomur zastonj in poštnine prosto.

Hranilnica in posojilnica v Kozjem, registrovana zadruga z neomejeno zavezo ima svoj

redni občni zbor

dne 25. junija 1910, ob 5. uri popoldne v občinski pisarni v Kozjem.

Dnevni red je razpoložen v uradu.

Trgovski pomočnik

prva moč, izobražen v trgovini z manufakturo in usnjem, dobi takoj dobro službo v trgovini Janeza Löschnigga, Šmarje pri Jelšah.

367 3-2

Lampijone

konfeti, serpentine, umetne cvetlice itd. priporoča po nizkih cenah tvrška

Goričar & Leskovšek v Celju
trgovina papirja, pisalnega in risalnega orodja

Na debelo.

Na drobno.

177 88-34